

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

Tokaj-Hegyalja Egyetem által indítandó gyógypedagógia alapképzési szak - pszichopedagógia szakirány nyilvántartásba vétele

A MAB Testület 2025/7/VII/2. sz. határozata

Iktatószám: MAB/520-4/2025

A Testület nem támogatja a gyógypedagógia alapképzési szak - pszichopedagógia szakirány indítását a Tokaj-Hegyalja Egyetemen.

A Testület által elfogadott kollégiumi indoklás a MAB Testület határozataához

A szakot felépítő tudományágak, szakterületek, valamint azok ismeretkörei és kreditértékei nem felelnek meg a képzési és kimeneti követelményekben (KKK) foglaltaknak, ezáltal a tanterv nem alkalmas a képzési célok megvalósítására. Több, a gyógypedagógia szempontjából alapvető ismeretkör (pl. Bevezetés a pedagógiába, (Gyógy)pedagógiai oktatásmélelt, Speciális pedagógiák, Fogyathatóságstudomány stb.) részben vagy teljesen hiányzik. A KKK-ban kötelező elemként meghatározott képességfejlesztési tevékenységek (kognitív, kommunikációs, orientációs, szociális, motoros, kreatív és tanulási képességek fejlesztése) nem, vagy csak érintőlegesen jelennek meg egyes tantárgyakban.

A képzés két nagy tudásterületet kíván lefedni, a gyógypedagógia területén belül a pszichopedagógiai szakirányt, valamint szakiránybővítésként az inkluzív nevelést.

A benyújtott tanterv alapján egyik szakirány sem biztosítja a megfelelő mélységű és korszerű tudás megszerzését. A kurzusok tartalma alapján a hallgatók sem a pszichopedagógia, sem az inkluzív nevelés témakörében nem kapnak elegendő mennyiségű és minőségű, a jelenlegi tudományos eredményeket tükröző ismeretet. A pszichopedagógia szakirányhoz kapcsolódó tantárgyak nem helyezik el a szakirányt a gyógypedagógiai keretrendszerben, és a pszichopedagógusi kompetenciák bemutatása hiányzik. Csak egy, a 4. félévben szereplő, hibrid összetételű kurzusban jelenik meg említés szintjén a pszichopedagógia, amelynek másik része gyakorlati tevékenység. Az adott tantárgy 10 órás órakeretén belül mindössze az 5 elméleti óra egy része érinti a pszichopedagógiai ismeretanyagot, így nem biztosított a megfelelő mélységű szakirányú felkészítés.

Az inkluzív nevelés témaköréhez kapcsolódóan a hallgatók mindössze egy, a 4. félévben oktatott, 1,5 kredit értékű tárgy keretében kapnak nevesített ismereteket (egy 3 kredités kurzus részeként). Bár a témakörhöz több kurzus is kapcsolódhatna, a tárgyleírások nem mutatják be az inkluzivitás pedagógiai összefüggéseit és gyakorlati alkalmazási területeit.

A benyújtott tanterv szerkezete nem veszi figyelembe a tanulási folyamatok és az ismeretszerzés pedagógiai alapelveit. Az általános alapozó ismeretek hiányoznak, a tárgyak közötti logikai és ismeretbeli egymásra épülés nem érvényesül. Már az első félévben megjelennek olyan tantárgyak, amelyek előzetes szakmai alapozás nélkül nehezen értelmezhetők, például Gyermekvédelem, jog, társadalom és Alternatív pedagógiák. E tantárgyak megfelelő megértéséhez elengedhetetlen lenne a (gyógy)pedagógiai alapismeretek, valamint a társadalmi és szociális ellátórendszerek működésének ismerete. Hasonlóképpen, a Társaságunk kulturális és környezeti öröksége című kurzus nehezen illeszthető a (gyógy)pedagógiai alapozó tárgyak sorába.

A tanterv későbbi féléveiben is több logikai ellentmondás figyelhető meg a kurzusok sorrendjében és egymásra épültségében. Például a Differenciált tanulásszervezés és didaktikai ismeretek tárgya a 4. félévben, míg a Kognitív képességek fejlődésének zavarai kurzus az 5. félévben kapott helyet, holott mindkettő olyan alapozó ismereteket tartalmaz, amelyeknek korábban kellene megjelenniük a tanulási nehézségek és a tanítási-tanulási folyamatok megértését szolgáló tantárgyak előtt.

Ezzel szemben a 2–3. félévben olyan tantárgyak szerepelnek (például Magyar nyelvi, irodalmi és humán műveltségterületek módszertana, Matematika és természettudományos területek módszertana, valamint Művészeti nevelés tantárgypedagógiája), amelyek feltételeznék ezen alapozó ismeretek korábbi megszerzését. A hallgatók az Oktatásmélelt című tantárgy felvétele előtt már olyan tantárgyakkal találkoznak, mint a Gyógypedagógiai fejlesztés - habilitáció és rehabilitáció, a Projektpedagógia, valamint a Gyógypedagógia a felnőttkorban (andragógiai ismeretek). Ez a sorrend nem követi az ismeretszerzés szakmai logikáját, és megbontja a tanulási folyamat alapozó jellegű felépítését.

A Testnevelés tantárgy szakmai tartalma sem illeszkedik a gyógypedagógiai képzés célrendszeréhez, a tárgyleírásban szereplő megfogalmazások („a testnevelő tanár szerepkörei, feladatkörei”) a testnevelő tanárképzés célrendszerét tükrözik, és nem a gyógypedagógiai irányultságot erősítik.

A képzés jelenlegi gyakorlati rendszere nem biztosítja az elméleti ismeretek és a gyakorlati tapasztalatok hatékony integrációját a hallgatók aktív tudásába. A gyakorlati alkalmak száma rendkívül alacsony, és a hallgatók ezek túlnyomó részében csupán passzív megfigyelőként vesznek részt. A gyakorlatok döntően a közoktatási intézményrendszerhez kapcsolódnak, így nem nyújtanak kellő betekintést a gyógypedagógiai munka teljes spektrumába. Az első hét félév során mindössze három gyakorlati tárgy szerepel a tantervben, amelyek közül kettő csak egy-egy kurzus részeként jelenik meg. Ez nem biztosít elegendő felkészülést a 8. félévben teljesítendő, kétszer 90 órás szakmai gyakorlatra, amely a köznevelési intézményrendszeren túlmutató helyszíneken is megvalósulna.

A gyakorlóhelyek között megjelenik az EGYMI és a Pedagógiai Szakszolgálat, ugyanakkor teljes mértékben hiányoznak a pszichopedagógiai képzés szempontjából alapvetően releváns területek, mint a büntetés-végrehajtás, a szociális ellátórendszer, a civil szféra, az egészségügy és a gyermekvédelem. Ezek bevonása elengedhetetlen lenne, hiszen ezek a területek képezik a pszichopedagógiai szakirány gyakorlati és szakmai lényegét.

A gyakorlati tantárgyak leírásai hiányosak, nem tartalmazzák sem az intézménytípust, sem a gyakorlat célját, órakeretét, sem pedig a hallgatók konkrét feladatait. Ezáltal nem állapítható meg, miként járulnak hozzá a gyakorlatok a pszichopedagógiai vagy az inkluzív nevelési kompetenciák kialakításához.

A mobilitási ablak ugyan a 2. félévben biztosított, azonban a nemzetközi kapcsolatok körében megjelölt példák között túlsúlyban vannak a borászathoz kapcsolódó együttműködések, amelyek nem illeszkednek a gyógypedagógiai képzés profiljához.

A képzési terv további problémája, hogy a tantárgyleírásokban szereplő szakirodalmak jelentős része elavult, nem tükrözi a korszerű (gyógy)pedagógiai terminológiát, jogszabályi háttérrel és kutatási eredményekkel. Ez a hiányosság a megjelölt nemzetközi források és digitális tananyagok egy részére is igaz.

A záróvizsga folyamata dokumentált és formailag rendezett, ugyanakkor a záróvizsga-tételek tartalmilag nem alkalmasak sem a pszichopedagógia szakirányhoz a képzési és kimeneti követelményekben (KKK) meghatározott ismeretek és kompetenciák mérésére, sem a szakirányt bővítő, az inkluzív neveléshez kapcsolódó ismeretkörök objektív számonkérésére. Ennek oka, hogy több esetben olyan témakörök szerepelnek a vizsgatételek között, amelyek nem, vagy csak részben jelennek meg a tantervi hálóban, és csak

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

közvetett kapcsolatban állnak a szakirány, illetve a szakiránybővítő képzés tartalmi elemeivel. A diplomamunka készítésének folyamata szabályozott, a dokumentációja megfelelően rendezett.

A szakfelelős teljes munkaidőben foglalkoztatott, tudományos fokozattal rendelkező oktató, az intézményben teljes munkaidőben foglalkoztatott AT oktató. A szakfelelős egyidejűleg egy alapképzési szakért felel. A szakfelelős nem rendelkezik a szak szakmai tartalmához illeszkedő végzettséggel, továbbá nem mutatható ki a gyógypedagógia területéhez köthető releváns kutatási tevékenysége vagy publikációja. A szak felelőse angoltanári, viselkedéselemzői és neveléstudományi mesterfokozattal rendelkezik, a benyújtott személyi dokumentációban feltüntetett tevékenységek elsősorban szervezési és logisztikai jellegűek, nem pedig a gyógypedagógia tudományterületéhez kapcsolódó szakmai, kutatási vagy oktatási eredmények.

Az önálló szakképzettséget adó szakirányért felelős személy az intézmény első helyen, teljes munkaidőben foglalkoztatott oktatója. A tantervben szereplő ismeretkörökhöz rendelt felelősök több mint fele tudományos fokozattal rendelkezik, ugyanakkor a szakirány felelőse sem rendelkezik a szak szakmai tartalmához illeszkedő, elismert szakmai referenciával. A szakirány felelőse gyógypedagógus végzettséggel rendelkezik, azonban nem pszichopedagógia szakirányon, hanem a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon szerezte képesítését. Ennek következtében nem rendelkezik szakképzettséggel a pszichopedagógia területén.

Az oktatói kör összetételének legnagyobb problémája, hogy a gyógypedagógiai és inkluzív nevelési szakmai ismeretköröket gondozó oktatók nem rendelkeznek igazolható gyógypedagógiai vagy inkluzív nevelési gyakorlattal. Az oktatói kör tagjai a THE oktatói, akik a saját szakterületükön elismert szakemberek. Ugyanakkor a képzés személyi összetétele nem biztosítja a pszichopedagógiai szakirány szakszerű megvalósítását. Az oktatói állományban mindössze egy gyógypedagógus található (a szakirány felelőse), aki nem pszichopedagógia, hanem a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon szerzett képesítést. Rájta kívül csak egy óraadóként foglalkoztatott gyógypedagógus vesz részt a képzésben, oligofrénpedagógia–tiflopedagógia szakos végzettséggel. A képzésben nincs egyetlen pszichopedagógus végzettségű oktató sem, ami jelentős szakmai hiányosságot jelent a szakirány megvalósíthatósága szempontjából.

A többi oktató (az orvosi tárgyakat oktatók kivételével) esetében nem igazolható, hogy a gondozott tantárgyakhoz milyen szakmai ismeret vagy tudományos teljesítmény köti őket. Ezt a hiányosságot támasztja alá, hogy több tantárgyleírásban pontatlanul vagy helytelenül használják az alapvető gyógypedagógiai fogalmakat (pl. tanulási probléma - tanulási nehézség, tanulási zavar - tanulási akadályozottság). Több tantárgy elnevezésében és leírásában a „kezelés” kifejezés szerepel, ami az orvosi modellhez kötődő, elavult szemléletet tükrözi, és nem felel meg a modern, bio-pszicho-szociális megközelítésű gyógypedagógiai modellnek, amely a jelenlegi KKK és szakmai elvárások alapját képezi.

Előfordul továbbá, hogy egyes kurzusleírásokban tévesen nevesítik a célcsoportot, például a tanulásban akadályozott tanulóakra hivatkoznak olyan tantárgyakban, amely a tanulási zavarok témaköréhez tartozik. A megjelölt szakirodalmak (több esetben 1990-es évek végéről származó források) nem tükrözik a mai tudományos és módszertani színvonalat, így a tantárgyak nem alkalmasak korszerű gyógypedagógiai ismeretek közvetítésére.

A tanulmányi tájékoztató – beleértve a kreditrendszer, vizsgarendet stb. – elérhető a hallgatók számára. A képzéshez szükséges szakterületi infrastrukturális alapfeltételek rendelkezésre állnak. Az intézményi könyvtári állomány biztosítja a kötelező és ajánlott szakirodalmi jegyzékben szereplő művek elérhetőségét valamennyi hallgató számára. Azonban az elérhető könyvállomány nem tartalmazza az utóbbi 5-10 év friss tudományos eredményeket bemutató, a gyógypedagógiai és inkluzív pedagógiai ismereteket átadni hivatott szakirodalmakat.

I.1.-I. 2. A tanterv, a tantárgyi programok, tantárgyleírások szakmai tartalmának megfeleltetése	
A szak képzési és kimeneti követelményeiben (KKK) leírtak	nem felel meg
A szakmai tartalmak (tantárgyleírások, megadott szakirodalmak) biztosítják-e a képzési cél, az előírt kimeneti kompetenciák (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség) elérését az adott képzési időn belül.	nem felel meg
I.3. A tervezett képzési folyamat, a módszerek, eszközök, eljárások megfeleltetése	
a) A tanulástámogatás intézményi eszközközpontja (tananyag, segédletek, tutor/mentor rendszer), az oktatási módszertan (ismeretátadási módok) korszerűsége, alkalmazhatósága a hatékony ismeretszerzésre.	megfelel
b) A gyakorlati képzés összhangja a szak orientációjával, körülményei, szervezetsége az intézményben zajló és az intézményen kívüli (szakmai gyakorlat) képzés során.	nem felel meg
c) Az ismeretlenőrzési, értékelési módszerek, eljárások (beleértve a záróvizsgát is) alkalmazhatósága a valós hallgatói tudás és teljesítmény mérésére.	nem felel meg
II. A képzés személyi feltételei	
II.1. A szakfelelős megfeleltetése	nem felel meg
II.2. A szakon oktatók	
a) A felelősök (ismeretkör, ill. ismeretkörbe nem tartozó, önálló tantárgy felelősei) megfeleltetése	nem felel meg
b) A szak összes intézményi oktatójának, a teljes oktatói körnek a megítélése	nem felel meg
III. Szakterületi infrastrukturális feltételek	

MAGYAR FELSŐOKTATÁSI AKKREDITÁCIÓS BIZOTTSÁG

Infrastrukturális alapfeltételek (tanterem, előadóterem, laboratóriumok, műhelyek, gyakorlóhelyek és felszereltségük) és az oktatási eszköztárak (számítástechnikai, oktatástechnikai ellátottság stb.), valamint a (intézményi és azon kívüli) gyakorlati képzés feltételei.	megfelel
Könyvtári ellátottság és a szolgáltatások, kötelező szakirodalmak elérhetősége, szakdolgozatok elkészítésének feltételei, tanulást segítő eszközök, tankönyv, jegyzet ellátás stb. (idegen nyelven folyó képzésben az adott idegen nyelvű anyaggal).	nem felel meg

A Testület tájékoztatja a felsőoktatási intézményt, hogy a nem támogató döntéssel szemben jelen döntés közlésétől számított 30 napon belül felülvizsgálati eljárás kezdeményezhető, melyre a felsőoktatási minőségértékelés és -fejlesztés egyes kérdéseiről szóló 19/2012. (II. 22.) Korm. rendelet 24/A. §, és a MAB Felülvizsgálati Bizottságának Ügyrendje az irányadó.

Budapest, 2025. november 21.

Dr. Szilágyi János Ede
a MAB elnöke